

En revidert oljepolitikk

Skal vi ta Andreas Bjelland Eriksen og Nikolai Astrup på ordet?

I Petropraten [«Hva betyr det at oljen skal utvikles, ikke avvikles?»](#) under ledelse av Klimastiftelsens Anne Karin Sæther i juni i fjor kom vår klima- og miljøvernminister Andreas Bjelland Eriksen med uttalelser som gir grunnlag for å spørre om ikke norsk olje- og gasspolitikk er moden for revisjon.

Slik uttrykker ministeren seg:

- «Det er ikke næringen vi vil til livs, det er utslippene vi vil til livs» og vi skal «ikke fase ut olje- og gassnæringen, men fase ut utslippene»

Olje- og gassvirksomhet i fremtiden er avhengig at vi klarer å kutte utslippene i næringen til null, ifølge ham. Oppskriften for realiseringen av nullutslippsmålet da webinaret ble holdt var *EUs kvotemarked*. Her er noen sitater fra Bjelland Eriksen:

- «Til de som sier de savner en strategi for omstilling av norsk olje- og gass sektor så synes jeg det er en rar påstand å ha. Hvis du tror at kvotesystemet faktisk kommer til å gå til null i 2040, så finnes den strategien allerede».
- «Hvis vi tror på rammeverket om at vi skal til null for kvotepliktig sektor i 2040 og gir marsjordre til olje- og gassnæringen og sier: *Hvis dere skal ha et eksistensgrunnlag i fremtiden så må dere klare å avkarbonisere petrokjemisk industri og utvikle blått hydrogen*. Da kan vi ikke frata de mulighetene å lete etter ressursene som skal til for at det faktisk er lønnsomt å faktisk satse på disse strategiene.»
- «Det skal ikke være noen tvil om at utslippene fra produksjonssiden og forbrukssiden skal til null i 2040. Så får selskapene for egen regning og risiko velge hvilke risikoprofiler de ønsker seg»

Nå skal det for ordens skyld påpekes at EU i november 2025, etter petropraten i fjor, har modifisert denne politikken. Som før er det 90 prosent klimakutt innen 2040 (i forhold til 1990-nivået) som gjelder, men det er også åpnet opp for et mindre kvotekjøp på fem prosent av de nitti, i praksis krav om utslippskutt på 85 prosent fra europeisk industri. Men dette er mindre

justeringer, det er all grunn til å tro at de politiske ambisjonene står fast: Bortfall av vårt største marked gitt EUs klimamål vil av seg selv tvinge frem omstilling.

I klartekst: Ministeren forkynner ikke bare avvikling av produksjonsutslippene, også forbrenningsutslippene skal fases ut. Og alle eggene legges i kurven *produksjon av blått hydrogen og avkarbonisering av petrokjemisk industri*. Slik skyver ministeren EU foran seg og slipper på den måten å ta de vanskelige avgjørelsene på hjemmebane. Med EUs hjelp fikser markedet klimapolitikken, ifølge ham.

Ved klima- og miljøvernministerens side står en av Høyres fremste energipolitikere Nikolai Astrup og nikker. Og når han får ordet bekrefter han Bjelland Eriksens uttalelser. En velsignet samstemmighet preger den videre samtalen.

Hva betyr dette hvis vi tar to av landets fremste energipolitikere, en på borgerlig, og en på ikke-borgerlig side, på ordet? Det som er sikkert, er at dagens tildelingspolitikk ikke reflekterer disse forutsetningene. Selskaper tildeles lisenser uten krav om plan for klimanøytral produksjon og forbrenningsutslipp.

Så la oss gjøre følgende eksperiment: Selskapene pålegges en plan for nullutslipp både fra produksjon og sluttbruk. Næringen må selv vurdere økonomien med de nye forutsetningene, og finner de at det ikke er økonomi i nullutslipp både hjemme og ute, ja så har de ikke noe på norsk sokkel å gjøre: «*Så får selskapene for egen regning og risiko velge hvilke risikoprofiler de ønsker seg*».

Dette vil gi tydelige rammebetingelser og forutsigbarhet for næringen, det vil gi norske klimapolitikere bedre kort på hånden i neste klimatoppmøte, og det vil i sum gi en bedre klimapolitikk.

For å konkretisere «eksperimentet»: Nullutslipp fra produksjon, i form av elektrisk kraft fra land eller havvind eller kraftproduksjon fra gassturbiner som før, men med CCS, kan være et krav allerede i lisensavtalen.

Nullutslipp fra sluttbruker er vanskeligere ettersom det tar lang tid fra lisenstildeling og frem til oppstart av produksjon. Selskapene vil ikke vite hvem som er sluttbruker kanskje 10-15 år før produksjonen starter. Derfor

må dette være på intensjonsnivå ved lisenstildeling og forsterkes med forpliktende avtaler i plan for produksjon og drift (PUD) som typisk vil være to til fem år før produksjonsstart.

Slike planer vil selvsagt være medføre usikkerhet, men vil allikevel gi selskaper i konkurranse om å hente ut ressursene på sokkelen et kraftig insitament til å forberede nye og fremtidsrettede verdikjeder i samarbeid med aktører i markedet, hjemme og utenfor Norge.

Så kan en også spørre seg om fortsatt leting bør begrense seg til gass og ikke olje. Geologiske letemetoder kan i stor grad skille mellom gass- og oljeforekomster. Etterspørselen etter norsk gass er i dag mye større enn det Norge kan levere, og bortsett fra i Barentshavet er det rørledningsinfrastruktur til Europa. Gass er også fremtidsrettet med mange anvendelser inn i et fossilfritt samfunn, f.eks. gasskraftverk med CCS, produksjon av blått hydrogen eller som annen innsatsfaktor i petrokjemisk industri. Olje derimot er først og fremst til transportsektoren, en sektor som uansett må transformeres til nullutslippsløsninger.

Er dette en «utvikling og ikke avslutning» som både miljøbevegelsen og industrien kan leve med? Et betinget ja til fortsatt leting, men kun etter gass og med strengere utslippskrav enn i dag? Opinionen spenner fra industrien, lobbyorganisasjoner, LO og det politiske flertallet som vil fortsette som før, til miljøbevegelsen, partier på venstresiden, og ikke minst forskersamfunnet, FN og det internasjonale energibyrået som roper varsko om klimakrisen som bare øker i styrke. Skal vi avslutte oljealderen med stil må vi finne et mulighetsrom som demper disse motsetningene. Kan prinsippet om å «ikke fase ut olje- og gassnæringen, men fase ut utslippene» allikevel være et mulig felles spor?

En innskjerping av lisens- og PUD-kravene kan høres drastisk ut, men er like fullt en klar konsekvens av energipolitikernes retorikk. «*Hvis dere skal ha et eksistensgrunnlag i framtiden*» knyttet til nullutslippsløsninger er en sterk melding til industrien. Hvorvidt dette er tomme talemåter helt uten konsekvenser kan en spørre seg. Tradisjonen tro vil det politiske flertallet la markedskreftene rå ved å legge færrest mulig begrensninger på landets største inntektskilde. Men om ikke annet, hvorfor ikke utfordre selskapene i

konkurranse om ressursene på sokkelen ikke bare på økonomiske, teknologiske og geologiske forhold slik som i dag, men også på fremtidsrettede nullutslippsløsninger?